

KAŠPÁRKŮV ALMANACH

LOUTKOVÉ DIVADLO VE SMÍŘICÍCH
1926 – 2026

KAŠPÁRKŮV ALMANACH LOUTKOVÉ DIVADLO VE SMIŘICÍCH 1926 – 2026

Motto:

Každý člověk je něčím postižen,
my (si) hrajeme s loutkami

*Věnováno všem, kteří věnují svůj volný čas a energii tomu,
dělat radost dětem a udržovat tradici klasického loutkového divadla,
ale také těm, kteří se z jejich činnosti radují a oceňují ji.*

100. výročí Kašpárkovy říše, jak zněl původní název Loutkového divadla ve Smiřicích přimělo k zamyšlení někdejšího živého představitele titulní postavy Michala. Jeho úvaha Kašpárkův almanach otevírá.

Když mám psát svůj medailonek někam, kde se snese trocha nadšázky, psávám, že se mi divadlo do života dostalo vinou rodové kletby. Celé je to samozřejmě míněno v uvozovkách, jelikož ve skutečnosti jsem za to vděčný. Pravda ale je, že nebýt pradědy Petra (kterého jsem bohužel nezažil) a báječného smiřického loutkového divadla, těžko říct, čemu bych se v životě věnoval. Nevím přesně, kdy mě děda Jirka začal brát do zákulisí místo do hlediště (myslím, že jsem mohl být tak v první třídě, protože asi i díky tomu jsem pak od druhé třídy začal chodit do hradeckých Jesliček na dramataček), ale vím, jak mi zákulisí učarovalo.

Hanebně dlouho jsem teď v divadle nebyl, ale přesně se mi vybavuje jeho specifická vůně. Zavřu oči a vidím lávku, stínítka lamp pro mluviče, loutky, dílnu, sklad... ba dokonce se mi vybaví i pár konkrétních vtipů ze staříčkových portrétních tabulí jednotlivých členů souboru (dneska bych jich asi pochopil mnohem víc). Jestli se nepletu, děda Petr tam má bekovku.

Často myslím na tu spoustu báječných lidí, kteří spoustu času a píle věnovali (a mnozí dodnes věnují) štěstí dětského obecnstva. V těch letech, kdy jsem s babičkou a dědou dojížděl do Smiřic na zkoušky, mi všichni byli takovou další velkou rodinou – a dlouhé páteční večery v jejich společnosti mi byly svátkem. Myslivám na ty, kteří už nejsou mezi námi, je jich už bohužel docela dost. Mezi nimi i srdečná, živelná, nepřehlédnutelná Marie Pourová, která tehdy byla můj hlavní parták. Pokud mě paměť neklame, myslím, že ona byla první, kdo mě přitáhl k mikrofonu a řekl, ať zpívám taky.

Bylo to v Kašpárkovi v pekle, zpíval jsem s Marií a dalšími píseň čertů: *My jsme čerti, švarní hoši / Uhněte nám z cesty / jen se těšte, grobiáni / na pekelné tresty*. Možná vypadalo divně, že je slyšet víc hlasů, než kolik čertů je na jevišti, ale asi na tom tolik nesešlo. Těch inscenací, u kterých jsem tak či onak byl, potom byla spousta (později taky s dětským souborem), ale Kašpárek byl pro mě osudový – jako živý prologový Kašpárek jsem později v divadle uvítal nemálo dětí. Dávno již tomu.

Nebýt smiřického divadla, nevím, co bych v životě dělal, ale určitě něco jiného. Určitě bych nebyl zamířil na dramatařák a určitě bych potom nešel divadlo na Univerzitu Karlovu studovat. Profesionálně jsem se dlouho – jako recenzent, porotce a překladatel – věnoval činohře, i když loutkové divadlo jsem měl rád vždycky. Nakonec jsem se k němu začal i pracovně vracet: třeba v porotě Skupovy Plzně, od nynější sezony v loutkářské komisi Cen Thálie, ale hlavně už pár let jako redaktor nebo šéfredaktor zpravodaje na Loutkářské Chrudimi.

A dodneška se mi na té Chrudimi občas stane, že se mě někdo (díky tomu příjmení po dědečcích) zeptá, jestli mám něco společného se Smiřicemi.

Smiřické loutkové divadlo je fenomén a já jsem vděčný, že jsem měl to privilegium ho mít za součást života. Přeju mu ještě spoustu let, ve kterých bude přinášet radost a poučení – a spoustu těch, kterým vstoupí do života s podobně blahými následky.

Michal Zahálka

Kašpárkovi poslala gratulaci k jubileu řada jeho příznivců

LUBOŠ TUZAR, STAROSTA MĚSTA SMIŘIC:

Přátelé loutkáři,

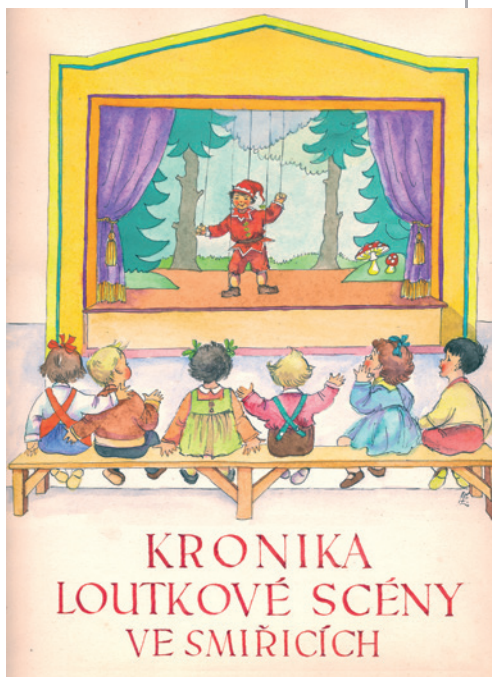
100 let kontinuálního provozu na poli kultury v dobách dobrých, ale i zlých, je úctyhodný výkon, před kterým je nutno smeknout pomyslný klobouk a vyřknout slova uznání všem generacím nadšených loutkářů. Díky jejich obětavému a srdečnému přístupu byly generace především malých návštěvníků uneseny mimo realitu všedních dnů, což opětovaly úsměvy a nadšeným potleskem.

Je nám ctí, že za mého působení na radnici jsme mohli téměř čtvrtstoletí přispívat alespoň troškou do mlýna.

Do budoucích let přeji hodně sil, nadšení, dostatek pokračovatelů a na představeních nadšeně jásající plný sál.

MILAN PLŠEK, PŘEDSEDA TJ SOKOL SMIŘICE:

Od založení Sokola byl kladen důraz na skloubení aktivit pohybových, vzdělávacích a kulturních. V lednu 1926 bylo sehráno loutkářskými nadšenci naší TJ první loutkové představení, tehdy ještě na vypůjčeném divadélku. Úspěch prvního představení podnítil loutkáře k další činnosti, od roku 1931 již s vlastním divadlem a loutkami. Od té doby loutkové postavy stále baví dospělé i dětské návštěvníky. Kolektivu loutkového divadla přeji do dalších let hodně úspěšných představení a rozesmátých dětských tváří.

JAN NOVÁK, ŘÍŠE LOUTEK PRAHA:

Vážení loutkářští přátelé!

Už to je deset let, co vyšla kniha Fenomén českého loutkářství, ve které jsem sledoval historii 84 loutkářských souborů vyznačujících se dlouhověkostí. Krátce nato bylo české loutkářství zapsáno do databáze UNESCO jako součást světového kulturního dědictví. A od té doby při každé příležitosti zdůrazňuji, že bez amatérských loutkářských souborů by o tomto zápisu nemohla být řeč. Jedním z těch dlouhověkých je soubor smiřický. A nejen že se dožívá stovky, ale on hraje celou dobu bez přerušení. Takových souborů moc nemáme.

A tak Vám, vážení kolegové, přeji vytrvalost, přízeň diváků a zodpovědnost k vlastní tradici.

A ještě si dovolím připomenout, že v roce 1962 absolvoval náš tehdejší principál Bohumír Koubek s Vaším souborem hrajícím Generálskou operku měsíční zájezd po severní Itálii. A vždy na to rád vzpomínal. Zlomte vaz!

LUDĚK RICHTER, DLOUHOLETÝ PRAKTIK A TEORETIK V OBORU LOUTKOVÉHO DIVADLA:

Když vystupoval náš dětský soubor v roce 1961 poprvé na Loutkářské Chrudimi, hrála tam také Loutková scéna při Závodním klubu Družba ROH Státního statku Smiřice – takhle příšerně se tenkrát divadla jmenovala. Mně bylo dvanáct, takže jsem se kdovíjak nevyznal. Ale utkvělo mi, že to byla pozoruhodná inscenace se stylizovanými plošnými loutkami, která usilovala o modernější loutkové divadlo, než které vládlo předcházejícímu desetiletí. První polovina 60. let asi byla vrcholným obdobím souboru, který se na LCH již rok před Generálskou operkou dostal s výtvarně pozoruhodným Králem Abecedou, roku 1964 s inscenací Lamkových Křížem krážem, 1967 s Werichovou Královnou Koloběžkou První a 1968 s Citovou pohádkou Jak pomohlo kotě Papírové Lhotě. Už z titulů je zřejmé, že Smiřičtí nebyli tuctovými obehrávači duchaprázdných tuctovek, nýbrž že v nich žila ambice hrát něco, co má hlavu a patu a je důstojné své doby. Pak jsem je léta potkával na krajských přehlídkách a vždycky bylo o čem mluvit.

17. ledna 1926 mají Smiřičtí 100. Přeju jim, aby ta chuť být na výši doby v nich zůstala.

*Truj svět otevíráme nástupníkem
lepší a krásnější
než jichj jsme od předchůdců
obstáli.*

*Tato kronika byla napsána pro zachování památky
sích bratří a sester, kteří s láskou, horlivostí a oběta-
ností měřili, nesetříc času a námahy, nacházají se
obří a náhledu a nezbavíce neřádku karmohdy i úsmě-
hů spolupráci iinělovně a vytvále pracovali, sřídě-
li a vybudovali pro potěšení, probavení i poučení našich dě-
tí loutkové divadlo ve Smiřicích.*

*Buděť pohnutou a pobídkou budoucím poko-
lením, by následující příkladu svých předchůdců
o zdar a rozvoj tohoto podniku pěči měli, jej zdo-
konávali a avlebovali.*

Jejich práci čest a zdar!

DANIEL ŠÁRKA, PRINCIPÁL SOUBORU DĚTEM PRO RADOST NÁCHOD:

Přátelé, kolegové loutkáři,
je mou milou povinností, abych vám jménem Loutkové scény Dětem pro radost v Náchodě, popřál k vašemu významnému jubileu. Byť naše divadlo nemá tolik křížků na svém hřbetě jako to vaše, vstoupili jsme do naší 71. sezóny, tak si troufám říct, že víme, o čem práce amatérských loutkářů je a s čím vším se musíme potýkat. Sto let není záruka nesmrtnosti, ale v tomto případě spíš závazek. Závazek k tomu, abyste pokračovali v tom, co vaši předchůdci začali. Někdy je to těžké, ale nesmíte polevit, rezignovat. Důležité je zázemí, podpora místní samosprávy, členská základna a v neposlední řadě věrné publikum. To vše se vám dostává zatím v hojně míře. Takže přání je nasnadě. Náchodští loutkáři vám přejí do další stovky:

Aby vás to bavilo (to nejvíc).

Plné hlediště nadšených diváků.

Štědré podporovatele (bez nich to nejde).

Plno nápadů, nebojte se experimentovat.

Tým lidí, kteří budou na sebe slyšet a bude jim spolu dobře

Atd (však vy víte).

LD MARTÍNEK LIBÁŇ:

Soubor LD Smiřice se pravidelně účastní naší loutkářské přehlídky „ŘEZNÍČKOVA LIBÁŇ“, kterou pořádáme každý rok na podzim. Jejich účast sahá hluboko do historie. V letošním roce jsme pořádali již 22. ročník. Přehlídku založil bývalý principál LD Martínek – Jan Řezníček, výrazná osobnost našeho divadla. Využil svých zkušeností a zval amatérské soubory z celého širokého okolí. Na jeho činnost plynule navázal principál František Grossman a v jeho šlépějích pokračujeme dodnes. Mezi stálé účastníky naší přehlídky patří právě LD Smiřice. V minulých letech odehrál soubor několik pohádek na malé scéně loutkového divadla, ale i na velkém sále DK. Pohádky se vždy líbily a velmi zajímavé a pro děti atraktivní bylo vystoupení „živého“ Kašpárka, který uváděl připravené představení a navodil děj a příjemnou atmosféru. Jeho vystoupení děti vždy ocenily velkým potleskem.

Vaše oslava stoletého výročí nepřetržité činnosti loutkového divadla si právem zaslouží obdiv. Do dalších let přejeme souboru plné hlediště smějících se dětí, hodně hezkých pohádek a samozřejmě i chuť a nadšení, se kterým svůj koníček dobrovolně děláte. Je to vzácná a velmi záslužná „práce“.

Hodně úspěchů do dalších let přejí libánští loutkáři.

MARIE ŠVADLENOVÁ, PRINCIPÁLKA LOUTKOVÉHO DIVADLA SRDÍČKO VYSOKÉ MÝTO:

Vážení loutkářští přátelé!

Gratulujeme Vám k tak krásnému jubileu. 100 let je určitě výročí zavazující pokračovat v práci předchozích generací, které hrály loutkové divadlo před Vámi. Je dobře, že tuto tradici stále udržujete.

U nás ve Vysokém Mýtě byla tato tradice přerušena nástupem komunistů, my jsme na ni navázali až v roce 1999. Dobře víme, jak je náročné získávat nadšené divadelníky, mladé lidi i různé profese, které divadlo potřebuje, kolik času tito lidé divadlu obětují, a to zcela zadarmo, i jak obtížné je shánět finance na provoz divadla. Proto Vaši bohuľibou činnost pro děti, které tento druh kultury velice potřebují, můžeme plně ocenit.

Přejeme Vám do další stovky hodně sil, tvůrčího ducha, šikovné a ochotné herce.

Minulost loutkového divadla

Kašpárka nesmírně zajímá, a proto se rád seznámil se skutečnostmi zachycenými v souborové kronice, v sešitech docházek či v přehledech představení a jejich obsazení. Protože stovka je součinem dvou desítek, chtěli jsme se těchto čísel držet i při sestavování přehledů.

MEZNÍKY VÝVOJE:

1926 - 17. ledna sehrál loutkářský odbor TJ Sokol ve Smiřicích první představení Kašpárek v podsvětí. Zpočátku hrál na vypůjčených rodných divadélkách, později si za peníze půjčené z mateřské sokolské jednoty koupil papírové vlastní. Svému divadélku hrajícímu ve sborovně vedle sálu tělocvičny dal název V Kašpárkově říši.

1931 - Loutkáři si svépomocí vytvořili větší přenosnou jevištní konstrukci pro 50cm marionety. Byla skládací, aby se vždy po představení hraném už ve velkém sále tělocvičny a zároveň biografu mohla složit a přesunout do vedlejší sborovny.

Vodiči loutek:	
Cerul František	Malík Rudolf
Cihlo František	Paspíšil Václav
+Dvořák Vilém	Semrád Josef
Faltys Bohumil	Ph. Mr. Stříbrný Jiří
Gryc Bohumil	Šimera Jaroslav
Hájek Václav	Špryňar Jaroslav
Hemalík Bohumil	Tlustý Oldřich
Holeček Stanislav	Voženílek František
Junek Josef	Zahálka Petr
Laburda Josef ml.	Zdeněk Karel
Matuška Václav	ing. Kolařík

Žáci a žačky:
Dítě František
Litomiský Jaroslav

Čin v

Barb
Černý
Dolež
Hanu
Krejčí
Martin
Novák
Pacák
Pfeifer
Řezek J
Štěpán
Turecký
Vácha K

1939

loutkové divadlo převedeno z TJ Sokol do majetku školy, aby se předešlo jeho konfiskaci okupačními úřady po očekávaném zákazu České obce sokolské.

1948 - jevištní konstrukce nastálo instalována v sálku hostince Na Lednici, kde LD mohlo být svým pánem.

1950 - LD bylo v rámci poúnorových změn převedeno z vlastnictví TJ Sokol, do něhož se po válce vrátilo, pod ZV ROH Státního statku Smiřice a později pod jím zřízený závodní klub pojmenovaný Družba.

Činovníci loutkového divadla od počátku loutkařské činnosti v Tělocvičné jednotě SOKOL ve Smiřicích 1925-1938.

Recitátoři: /mimo vodiče/

Bartoš František	Beranová Vlasta
Černý Jan	Černá Věra
Doležal Karel	Hamalíková Marie
Hanuš Hynek	Hardková Marie
Krejčí Jindřich	Horáková Otília
Martinek Sláva	Hrozdičková Věra
Novák Adolf	Jirásková Milada
Pacák Jan	Kaldínská Eulalie
Plešer František	Macháčková Marie
Razek Josef ml.	Rechová - Volátová Fr.
Štěpán Václav	Vašatová Libuše
črečský Zdeněk	Vašatová Magda
šcha Karol	

Divní dodavatelé Kašpárkovi:

Firma Bedřich Bartošek	Doláček Václav	Antrapusová Vlasta
Černý Václav	Dospělí Václav	Cihlová Emilie
Doležal Václav	Drokeš Bedřich	Černá Anna
Fíla Jan	M.U.Dr. Puttr Václav	Černá Hana
Gryc Bohumil	Semrád Václav	Hafmeistrová Marie
Firma Josef Jaros	Satunský Karel	Isaidesová - Wágnerová Zdeňka
Jech Josef s chotí	Slerdk Josef	Jašková Zdeňka
Junek Josef	Ph. Mr. Štíbrný Jiří	Jirásková Milada
Hanuš Hynek	Sychrovský Karel	Knochová Marie
Hejzlar Robert	Svatoň František	Kubešová Anna
Hlava František	Špryklar Jaroslav	Laburdová M.
Horák Adol		

1953 – LD získává od města možnost působit v býv. Malburgově vile, ve dvou místnostech po kancelářích zásobovacího oddělení bylo zřízeno hlediště a v bývalé jídelně jeviště s poměrně rozměrným zákuřím. Vedlejší někdejší kuchyň začala sloužit jako dílna a šatna pro účinkující. Vchod do divadla byl společný s mateřskou školou v 1. patře. Všechny práce zednické, truhlářské, kovo i elektro konané svépomocně daly vzniknout stálému loutkovému divadlu.

1951 – první účast na nadkrajových přehlídkách: Pejsek a Kočička v Praze, 1956 rovněž maňásková taškařice Mistr Pleticha v Ústí nad Labem; poté 1960 Král Abeceda na Loutkářské Chrudimi a v Opavě, poté znovu na LCH 1964 Křížem krážem (oceněna ministerstvem kultury), 1967 Královna Koloběžka I. a 1968 Jak pomohlo kotě Papírové Lhotě.

1961 – nastudována Generálská operka, jež se stala nejúspěšnější inscenací toho ročníku Loutkářské Chrudimi a jako taková byla vybrána ke čtyřtýdennímu zájezdu souboru po severní Itálii

1975 - velká rekonstrukce: zřízen nový vstup do divadla oddělený od vchodu do 1.patra, šatna, WC a nově získaná hala upravena jako předsálí hlediště; původní dřevěná konstrukce zvýšeného hlediště nahrazena kovovou na novém betonovém podkladu.

1988 – zřizovatelem LD se místo ZV ROH Stát. statku stalo Městské kulturní středisko Smiřice a později přímo Městský úřad Smiřice

2016 – 24. srpna vznikl spolek Loutkové divadlo Smiřice, z. s., který od té doby provozuje loutkářskou činnost v dosavadních prostorách a na stávajícím zařízení propůjčených na základě smlouvy s jejich vlastníkem, kterým je město Smiřice. Postupně byly vyměněny elektrorozvody a zastaralé jevištní osvětlení nahrazeno LED svítilny a digitalizováno bylo i ozvučení. Ve všech prostorách byla zavedena domácí televize. Všechny práce byly opět konány svépomocně.

A hraje se dál!

Loutkové divadlo v číslech

NEJHRANĚJŠÍ HRY:

1. O Pejskovi a Kočičce	(1957)	193 představení
2. Jenda mezi broučky	(1954)	61 představení
3. Sůl nad zlato	(1952)	60 představení
4. Míček Flíček	(1939)	55 představení
5. Ostrov splněných přání	(1959)	48 představení
6. Perníková chaloupka	(1969)	45 představení
7. O zlaté rybce	(1957)	39 představení
8. Honza Pecivál	(1955)	33 představení
9. Kačátko	(1954)	32 představení
10. Vodníková Hanička	(1932)	29 představení
Počet všech předvedených her:		159

NEJPILNĚJŠÍ ROKY:

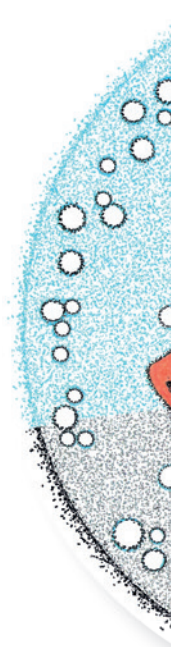
Celkový počet představení: 1926 – 2025 (k 1.10.) – 1294

1960 • 40 představení (z toho 16 na zájezdech, 21 marionetových, 19 maňáskových, 9 se svozy z okolních obcí) • návštěva: 7 310 diváků

1972 • 40 představení (z toho 7 na zájezdech, 19 marionetových, 21 maňáskových, 11 se svozy) • návštěva: 6 284 diváků

NEJVYŠŠÍ NÁVŠTĚVY:

U Andrejsků:	475 (Čert a Káča) 29.11.1942
	436 (Budulínek, Perníková chaloupka) 13.12.1942
Na Lednici:	200 + 162 dvoj představení (Princezna Pampeliška) 4.12.1942
Nynější sál:	283 (Veselá estráda) 23.1.1970
	275 (Jenda mezi broučky) 16.2.1964
	269 (O veliké řepě) 2.12.1956
Na zájezdech:	1440 Modenna (Pejsek a kočička) 6.1.1962
	1400 Modenna It. (Generálská operka) 6.1.1962
	780 Hradec Králové Střelnice (Kačátko, O veliké řepě) 22.5.1957

Osobnosti souboru

VÝZNAMNÍ LOUTKÁŘI

Petr Zahálka (1926-1983)

Loutkové divadlo jako odbor TJ Sokol r. 1926 založil a až do roku 1982 byl jeho principálem. Nezařizoval jenom organizační a úřední záležitosti, ale loutková představení také režíroval a dlouhá léta mluvil za Kašpárka, později i za jiné postavy. Udržoval také kontakty s loutkářským hnutím (po r. 1945 byl župním loutkářem v župě Podkrkonošské - Jiráskově). Za svou dlouholetou loutkářskou činnost mu ministr kultury udělil čestné uznání. Ze stejného důvodu byl držitelem Skupova odznaku.

Josef Junek (asi 1930-1960)

V loutkářském souboru začal působit jako sokolský dorostenec. Věnoval se hlavně vodění marionet, a to už v původním sídle divadla. Byl technicky vynalézavý, a tak sestrojil několik varietních loutek. Věnoval se i filmování a o smiřických loutkách a loutkářích natočil 8mm krátký film.

František Dušek (1945 – 1986)

Dlouhá léta propůjčoval svůj hlas nejrůznějším mužským pohádkovým postavám. Byl činný také v ochotnickém divadle a za svou dlouholetou činnost byl vyznamenán Zlatým odznakem J. K. Tyla.

Jaroslav Motyčka (1948-1985)

K loutkovému divadlu ho přivedl jeho přítel Josef Junek. Stejně jako on se věnoval vodění loutek, ale vedle toho se podílel také na různých technických pracích a na stavbě i úpravách našeho divadélka. K aktivitě v něm přivedl svého syna a vnuka a ten i jeho pravnučky

Slavoj Lochman (1953-2011)

Staral se především o výpravu jednotlivých her a o další scénické záležitosti. V letech 1982-1998 byl druhým principálem. Zajišťoval také propagaci loutkových představení a zásobování bufetu.

Jan Suchánek nejst. (1953-1999)

Chodil do divadla od svých školáckých let. Věnoval se hlavně vodění loutek, ale také technickým pracím. Za principálování Slavoj Lochmana řídil technické záležitosti. Současně se však věnoval vodění loutek a později také režii. Absolvoval dálkový režijní kurs a jeho absolventské představení Křížem krážem vyhrálo Loutkářskou Chrudim a získalo čestné uznání ministerstva kultury při bilancování české loutkářské tvorby po r. 1945. Do souboru přivedl svou první manželku a s ní založil rodinnou dynastii: loutkové divadlo trvale zaujalo i jejich děti a vnoučata. Po jejím předčasném úmrtí našel v souboru druhou manželku Hanu, která také patřila k dlouholetým velmi aktivním loutkářkám.

Vladimír Hájek (1953-2000)

V loutkovém divadle se jako zkušený ochotnický herec (působil až do jeho rozpadu v místním souboru Jirásek) uplatnil při hlasovém ožívování loutkových postav, ale také jako režisér. Za absolventské představení dvouletého režijního kursu si zvolil Jiráskovu Lucernu, k níž navrhl i scénu. Jeho největším režijním úspěchem byla Generálská operka, jež uchvátila publikum na Loutkářské Chrudimi. Zazářil i v inscenaci Křížem krážem v živé roli Skláře Ondry. Při různých úpravách našeho divadélka uplatnil svou profesi architekta .

Zdeněk Trmal (1953-2011)

Docházel do divadla od svých školáckých let. Velmi aktivně se podílel na budování nynější scény i na jejích pozdějších stavebních úpravách, jakož i na dalších technických pracích. Podle návrhu Sl. Pelanta vytvořil loutku trojhlavého draka. Velmi dobře vodil marionety i maňásky. Jako vodič Pejska vynikl v soutěžní inscenaci Čapkova Povídaní o pejskovi a kočičce..

Milan Jaška (1959-1996)

Jako vynikající muzikant (klavír a harmonika) doprovázel naše četná loutková představení. Přispěl tak k jejich dokonalému rytmickému vyznění zejména v maňáskových inscenacích O Pejskovi a Kočičce a v Kutáskovi a Kutilce. Jeho nejúspěšnějším dílem bylo hudební nastudování Generálské operky, hudbu Otty Rödla aranžoval pro malý orchestrík. Vlastní hudební doprovod složil pro další „chrudimské“ inscenace Král Abeceda, Křížem krážem, Jak pomohlo kotě Papírové Lhotě a Královna Koloběžka.

Tomáš Zemek (1975-2014)

Do souboru začal chodit už jako školák. Postupně se vypracoval na výborného vodiče a podílel se i na technických pracích v divadle.

V roce 1998 přebíral vedoucí funkci v souboru a vykonával ji do roku 2014. Téhož roku byl odměněn Zlatým odznakem Matěje Kopeckého.

Loutkářské činnosti se pilně účastnily také jeho manželka a dcery i rodiče, matka Eva jako pokladní a otec Karel v dorosteneckém věku jako vodič loutek.

VÝZNAMNÉ LOUTKÁŘKY

Na prvním místě je třeba zmínit manželky a partnerky všech loutkářů (1926-2026). Díky Vám za pochopení a podporu!

Anežka Nováková (20. a 30. léta)

Jako švadlena připravovala s dalšími sokolskými sestrami převleky pro první sadu našich marionet a zrovna nevyužité oblečky ukládala do přesně označených krabic, aby je bylo možno podle potřeby znovu použít.

Marie Melicharová (40.-60.léta)

Dlouhá léta se věnovala místnímu ochotnickému divadlu v souboru Jirásek a po jeho rozpadu hraní v našem divadle. Měla zvučný a vzácně tvárný hlas a ten propůjčila desítkám kladných i záporných pohádkových postav. Mezi nejúspěšnější patřila role Kněžny v Jiráskově Lucerně.

Jiřina Jirousková (40.-60. léta)

Mluvit za loutky přišla spolu s dalšími bývalými ochotníky po působení v divadelním souboru Jirásek. Se svým jemným hlasem se hodila pro postavy různých princezen a dívek.

Iva Lněničková, roz. Motyčková (50.-60. léta)

Už jako školačka nejprve v některých pohádkách zpívala, ale postupně se stala výbornou hlasovou představitelkou dívčích rolí a princezen, v nichž často uplatnila své pěvecké schopnosti

Věra Dlabalová, roz. Lášková (60.- 70. léta)

Byla hlasovou představitelkou řady dětských a ženských rolí. Podílela se i na písňových textech (pro Zatoulané písmenko) a na úpravách her (např. dialog Perníkového dědka s Tetkou). Vytvořila „pomník“ budovatelům našeho divadélka jejich kolážovými portréty dodnes zdobícími naše zákulisí.

Jaroslava Suchánková (1957-1990)

Členkou souboru se stala díky manželovi. Od jejího příchodu se bez ní neobešlo snad žádné představení. Svůj charakteristicky výrazný hlas dokázala uplatnit při hlasovém vyjádření různých ženských postav, zejména rázných. Jako výborná zpěvačka se uplatnila také v Generálské operce, a to i při jejím prezentování v Chrudimi a na italském zájezdu.

Se svým manželem Jendou (vodič) vytvořili sehranou dvojici pro Kočičku v Čapkově Vyprávění. Výborně však vodila i ona a to uplatnila znovu ve dvojici s manželem v Kuťáskovi a Kutilce.

Miluše Seidlová, roz. Burešová (80. léta)

Kromě hlasového vyjádření různých dívčích a ženských rolí vedla dětský loutkářský kroužek. Ač už delší dobu nehraje, s naším divadlem udržuje kontakt

Marie Pourová (asi 1990-2012)

Se svým typickým téměř barytonovým hlasem se hodila pro různé záporné, ale také pro mužské postavy. Pro výtvarnou spolupráci v souboru získala svého bratra Slávka, s nímž do divadélka dojížděla i po svém přestěhování do Hradce Králové.

Hana Suchánková, roz. Novotná (1972-2001)

Do divadla začala chodit se svou sestrou již jako školačka a řadu let v něm propůjčovala svůj hlas různým dětským a ženským postavám. Snad nejdéle mluvila a zpívala za Kočičku.

VÝTVARNÍCI

Josef Jirásek – sada marionet (i speciální pro Jendu mezi broučky a maňásky pro Mistra Pletichu)

Zdeněk Juřena - návrh plošných loutek ke hře Král Abeceda

V. Král - sada marionet z firmy Výstavnictví

Vladimír Leština – spodové loutky ke hře Kačátko

Pavel Mašek – sada marionet z Únanova

Eduard Nebeský – loutky podle ilustrací ke Generálské operce, portál ve tvaru srdce k Čertovu mlýnu, plakátky k různým hrám.

Slávek Pelant – scény a některé loutky ke hrám Dlouhý, Široký a Bystrozraký, Kašpárek v pekle, K. a ježibaba, K. a drak

J. Šedivý – sada prvních marionet na nitích

Jiří Škopek – návrhy scén a loutek ke hře Křížem krážem

Luděk Vašina – poloplastiky zdobící vstupní halu, loutky k nerealizované inscenaci Broučků

Poznámka k výběru osobností: Omlouváme se všem těm, na které se v našem výčtu nedostalo, jsme omezeni číslem deset, které se prolíná naším almanachem. I jejich práce si vážíme a děkujeme jim za ni.

Našeho Kašpárka potěšily také vzpomínky na smiřickou loutkovou říši

VZPOMÍNKY LUDMILY HOVORKOVÉ Z HRADCE KRÁLOVÉ

Loutkové divadlo nadvkrát

Rok 1955. Tenkrát v půlce padesátých let nás dvojčata Olu a Lidku tatínek po nedělním obědě vodíval do Smiřic na loutková představení. Bydleli jsme na samotě asi tři kilometry vzdálené. Cesta vedla po luční pěšince, přes mostek nad potokem, třešňovkou, podél rybníka, kaštanovým stromořadím k holohlavskému kostelu a silničkou až do Malburgovy vily. Chodili jsme zjara či na podzim, ale za pohádkovým zázrakem brodili bychom se i sněhem.

Děj pohádek nám byl většinou již znám, ale vidět Červenou Karulkou s vlkem nebo Jeníčka s Mařenkou či ježibabu na loutkovém jevišti bylo pro nás holky nezapomenutelným zážitkem. Loutky se nám zdály velké a hlasy, jimiž promlouvaly, neobyčejně silné. Děj, jež předváděly v kulisách osvětleného jeviště, v nás zanechal úžasný dojem. Takový, že jsme zpáteční kilometry domů ušly úplně zticha. V následujících dnech jsme si pak ze židlí a žehlicího prkna postavily své loutkové divadlo (i s oponou) a na něm nedělní pohádku přehrávaly.

Rok 2014. Klárce je 6 roků. Děda Jarďa s babičkou Lidkou si ji po nedělním obědě vyzvedávají od rodičů a cestují s ní z Hradce Králové pohodlně autem po asfaltové silnici do Smiřic. Samozřejmě do Malburgovy vily. Loutky snad tytéž, ale k někdejšími klasickými pohádkám přibýly nové. Také začátek představení je jiný. Natěšenou drobotinu a její doprovod vítá živý Kašpárek. S dětmi si společně zazpívá písničku a vybere si od nich obrázky inspirované minulou hrou a pak to začíná.

V hledišti zhasíná lustr, obecnost utichá, zvedá se opona. Po jevišti se začínají pohybovat dřevění panáčky, aby Klárce i ostatním dětem předvedly podobný příběh jako před 60 lety jejich babičkám a dědečkům. A po pohádce hurá do zákulisí – potřást si s dřevěnými hrdiny rukou!

Klárka je nadšená a babička s dědou šťastni! Stejně jako Ola s Lidkou a jejich tatínek před 59 lety!

VZPOMÍNKY VĚRY LÁŠKOVÉ

Moje vzpomínka dítěte

Byla jsem asi jako šestiletá na představení Míčka Flíčka. V sále se setmělo, jen mosazná lampa na pultíku před jevištěm osvětlovala pro mě krásnou paní Melicharovou. Ta začala vyprávět příběh o tom, jak skoro až na samém kraji města, snad někde u Strašnic nebo ve Vršovických žil dědeček s babičkou. A úžasné dobrodružství Míčka Flíčka započalo.

Byla jsem okouzlená. I po letech, kdy jsem seděla za pultíkem jako vypravěčka nebo dávala hlas uličnickému Míčkovi já sama.

Milovala jsem krátká vystoupení loutek po představení, varieté: opička cvičila v kruhu, slon tančil, krasobruslařka kroužila na ledě a padal na ni sníh. Pamatuju se na artistu na kole, na žongléra, kapelu a Dupáka, Kašpárka s cvičeným koníkem. Bylo to jako doopravdy.

K divadlu samozřejmě patřil sáček preclíků a červená limonáda v lahvi s porcelánovým uzávěrem.

Vzpomínky jako členky souboru

Začala jsem jako zpěvačka ve sboru v pohádce O zlaté rybce. Postupně jsem měla drobné roličky v Soli nad zlato, ve Zlatovlásce, v Křížem krážem, větší pak v Jendovi mezi broučky a v Perníkové chaloupce a dále v obnovené Generálské operce. Milovala jsem maňáskovou hru J. Čapka O pejskovi a kočičce. Děti krásně reagovaly na text i situace na jevišti a my herci jsme se u toho dobře bavili.

V roce 1975 probíhala v divadle rekonstrukce ústředního topení. Hodně se bouralo, sekalo do zdí. My ženy jsme zapracovaly na úklidu. I při tom byl čas na legraci.

Jedno jméno musím vzpomenout: pana učitele Petra Zahálku. Jak to dělal bez mobilu, počítače a tiskárny? Svolával zkoušky, plánoval představení, organizoval svozy dětí z okolních vesnic na nedělní představení. Divadlem žil.

V divadle jsem působila v době studia na střední a vysoké škole, ale ani poté, co jsem se přestěhovala, neskončily přátelské vztahy se členy souboru. Mé nejlepší roky jsem prožila s divadlem.

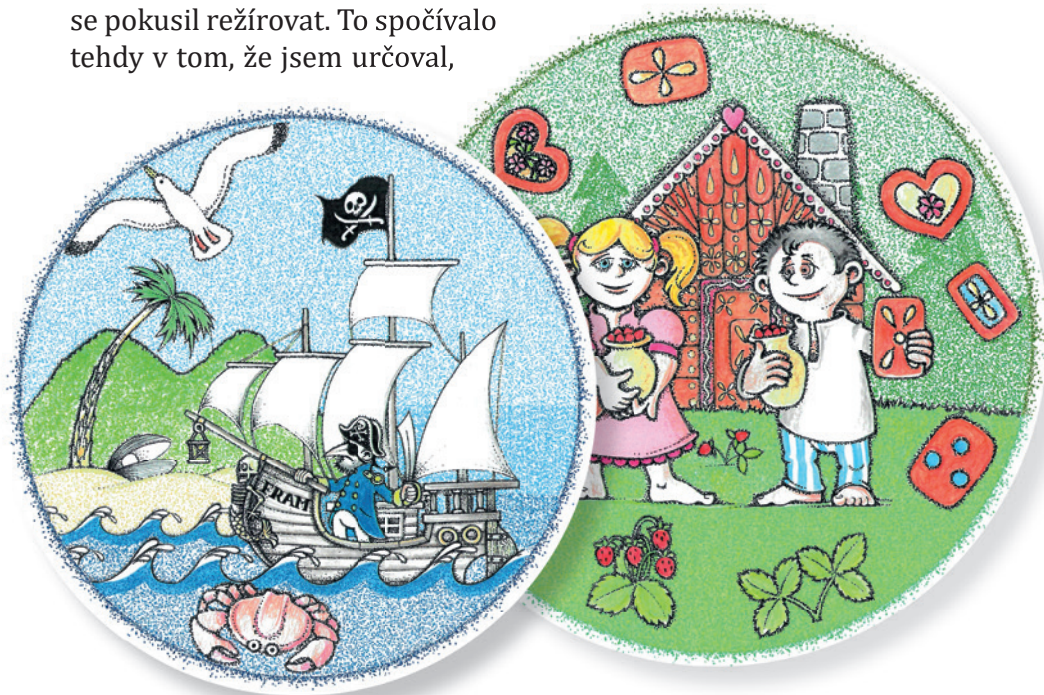
Dnes patřím k nejstarším žijícím pamětníkům. Jako babička zpívám dětem písničky z Pejska a kočičky, z Operky, ze Zlaté rybky. Ale potlesk jsem tenkrát měla větší.

VZPOMÍNKY JIŘÍHO ZAHÁLKY

Smiřické loutky za sebou mají 100 let rozdávání radosti. 100 let rovná se deset dekad. To mi dává záminku k tomu, abych se o nějakou dekadu také pokusil. A bude to dekáda vzpomínek na mé zážitky s nimi.

Nejstarší se vztahuje k mým loutkářským prvopočátkům. Ty jsou spojeny s érou hraní v tělocvičně v budově hostince u Andrejsků (dnes naproti Brožově prodejně). Jako desetiletý kluk jsem pomáhal svému dědovi prodávat vstupenky. Dědeček inkasoval peníze, já trhal lístky a okénkem pokladny je velice důležitě podával dětem. Poté o přestávkách jsem se motal kolem přeměny scén a po skončení představení při ukládání loutek, kulís a rekvizit i celého jeviště mimo sál, aby byl volný pro filmové promítání.

Druhá mě vede do období loutkových představení v hostinci Na Lednici. Sálek tam byl nesrovnatelně menší, ale zato zpočátku zcela náš. Tam už jsem se spolu s dalšími sokolskými dorostenci a dorostenkami (kvůli jedné z nich jsem tam zvláště rád chodil) věnoval vodění, loutky už nebyly na drátech, ale na nitích. Jednu hru, jmenovala se Kašpárek a námořník, jsem se pokusil režisovat. To spočívalo tehdy v tom, že jsem určoval,

zda loutka přijde zleva, či zprava. V souvislosti s Lednicí nemohu nezmínit výborné slané tyčky, jež ještě teplé dovážel hostinskému Šulcovi k prodeji holohlavský pekař pan Vágner. (Později je dodával i do divadla ve vile.)

Třetí zastavení už souvisí s působením loutkového divadla na nynějším místě. Ještě před dokončením přestavby místností v Malburgově vile na divadlo sehráli jsme představení na její zahradě. Jeviště jsme postavili na původní konstrukci (velikánské bedně) na terase, obecenstvo sedělo na lavicích dole před (spíše pod) ní. Večerní představení pro dospělé zpestřil orchestr pana Čertnera, při jehož muzicirování se dokonce tančilo. Úspěšné večery (byly dva) vlastně znamenaly smiřické rozloučení s prvním loutkovým jevištěm, následovalo ještě loučení definitivní, a to ve Skalici, která si vyžádala reprízu zmíněného večera. Dodnes cítím chuť honoráře účinkujícím - výborné vaječné smaženice se špekem, kterou připravila místní hospodská. „Bedna“ se složeným jevištěm tam však dosloužila.

Na vlastním budování nového divadla jsem se nepodílel, byl jsem v té době na studiích v Praze. Pamatuji však, jak jsem tam sháněl možnou finanční podporu. Měnová reforma v r. 1953 totiž připravila divadlo o veškeré úspory a jeho zapojení pod odborovou organizaci statku bylo ještě formální. Získat nějakou podporu na vlastní přestavbu proto nebylo možné. Podařilo se mi však zprostředkovat příspěvek z ústředí statkovým odborům s určením pro vybavení nového loutkového divadla a zprostředkoval jsem i jeho „utracení“ za sadu nových marionet a dekorací u firmy Výstavnictví v Praze.

Další vzpomínky se vztahují k vlastní loutkařině. Začnu režii maňáskové taškařice Mistr Pleticha. Nacvičil jsem ji jako absolventské představení k dvouletému dálkovému režijnímu kurzu.

Naši technici pro ni svařili zvláštní otočnou konstrukci umožňující rychlé střídání scén. Po úspěchu v krajském kole jsme s ní byli nominováni na národní přehlídku v Ústí nad Labem. Za maňásky mluvili vesměs zkušení ochotničtí herci. Jako začínající režisér jsem k nim cítil a snažil se projevovat náležitou úctu, přesto se některým lidem přihlížejícím naší generálce zdálo, že si na ně příliš troufnu. Asi to bylo způsobeno velikostí divadelního sálu, v němž bylo třeba přidat na hlase. To však nebylo potřeba při mé režii další hry - opět maňáskového Povídání o pejskovi a kočičce. Tu jsme ve věkově značně

mladším složení uvedli na přehlídce dětského a mládežnického divadla v Praze. A ještě mladší sestavu měl soubor pro hru Král Abeceda. V provedení plošnými loutkami jsme ji úspěšně uvedli na Loutkářské Chrudimi a poté na přehlídce dětských a mládežnických souborů v Opavě.

Nejsilnější vzpomínky se však vztahují k naší nesmrtelné Generálské operce. Jako asistent režiséra Vládi Hájka jsem zajišťoval různé inscenační práce, při představení dělal inspicienta a stoje na štaflích za černým závěsem jsem ji bílými bubenickými paličkami v neviditelných černých rukávech zahajoval. A pak to její famózní přijetí na Loutkářské Chrudimi! Opakovaný potlesk na otevřené scéně! Ovace vestoje po jejím skončení! A dojatá radost autorů, pánů docentů AMU Ródl a Bezděka! Na to se nedá zapomenout.

I další vzpomínka je spjata s Operkou. Po úspěchu na Chrudimi jsme byli vybráni reprezentovat české loutkářství v severní Itálii. Hned první představení stálo za to. Uskutečnilo se v operním divadle v Modenně. Pražské národní divadlo se svou diváckou kapacitou nevyrovná. Na prknech, kde běžně excelují slavné operní hvězdy, je měli nahradit naši plošní vojáčky, při odpoledním představení pro děti Pejsek a Kočička. Ze zvědavosti jsem si vyběhl zjistit, zda odsud budou na dálku několika desítek metrů vůbec vidět, až na poslední galerii. A ke svému překvapení jsem je - krásně nasvětlené - nádherně viděl a - náležitě nazvučené - také slyšel. Večer pak další překvapení: do divadla začalo přicházet opravdické operní publikum. Dámy v róbách, páni ve fracích. A snad nikdo z nich nešetřil potleskem našim plošákům

V Itálii ještě zůstanu. Další naše představení následovala v kulturních klubech v okolí Ravenny, kde je navštěvovalo „normální“ venkovské obecnstvo. Na jedno z nich přišla Češka žijící tam se svými dětmi. Její nefalšované dojetí ze setkání s českými pimprlaty a jejich oživovateli nelze vymazat z paměti. A stejně tak ani večerní napětí, když se náš autobus v uzounké uličce propadl do nějaké prohlubně a nebyl schopen sám vyjet. Naštěstí místní i v noci ochotně sehnali nějaký jeřáb a zapřáhli silný traktor a pomocí nich nám umožnili odjet do „našeho“ hotýlku na mořském pobřeží.

Teď se vrátím domů, myslím tím skutečně do svého domova. A to do neděli krátce před polednem. Vidím maminku, jak nás už v jedenáct

hodin volá k obědu. Proč tak brzy? Tatínek přece musí vyrazit k autobusu a s ním vyjet po okolních obcích pro děti, aby je přivezl na odpolední loutkové představení. Co však tomu, než vystoupily v půl druhé před divadlem, předcházelo?

V 70. letech ještě nebyly mobily, natož mailová pošta. A tak už dva týdny předem tatínek (tehdy loutkářský principál) rozepisoval na psacím stroji pozvánky, třídil je do obálek a ty pak odcházel vhodit do poštovního vozu ve večerním vlaku, aby je druhý den dostali ochotní organizátoři (nejčastěji ve školách) v příslušných obcích k rozdáni dětem. Touto navenek neviditelnou činností – i mnoha dalšími – přispíval tatínek k tomu, aby naše divadélko mělo stálek návštěvníků, a také k tomu, abychom nacvičené hry mohli třeba i po několik nedělí opakovat.

V paměti mám i několikaletou práci s dětským souborem. Na zkoušky i na představení docházely se svými rodiči i mnohé děti, a tak by bylo škoda jejich zájem nevyužít. Začali jsme se scházet a nacvičili postupně hry Kačátko (loutky nám zdarma vytvořil můj známý pražský loutkář Vladimír Leština), Zatoulané písmenko (loutky a rekvizity včetně dekorací jsme měli z dřívějšího provedení) a adaptaci televizního Dudáska (maňásky jsme měli půjčeny z jedné hradecké mateřinky). I když jsme s nimi neprošli do špičky dětských souborů, na přehlídkách ve Vysokém Mýtě, v hradeckém Draku i Libčanech jsme zaujali. Ale hlavně: děti to bavilo, některé dokonce natolik, že se loutkařině věnují doposud.

Vidíte, Katko a Terezko, Milane a Michale? A našli následovníky, že, Honzíci, Jitko, Filipe, Zuzko, Kájo?

Kašpárek se zajímá také o to, jaké byly počátky současných členů souboru

Terka (34 let)

V pohádce Kačátko jsem vodila žábu (molitanovou na drátě, která doposud drží). Sice role zanedbatelná, ale pro mě ta nejdůležitější.

Sladšas (73)

Začal jsem jako fotodokumentarista a jako „podrř, pomoz, podej“, a to 28. 10. 2012.

Milan (82)

Byl jsem dětský pomocník Pasačky v Kačátku.

Eva (72)

Prvním úkolem bylo restaurování plačící panenky pro Pejska a kočičku.

Honzík (22)

Vodění ryby ve hře Vodníkova Hanička.

Markétka (49)

Klavírní doprovod písniček ve hře Kašpárek a Ježibaba.

Stanislava (80)

Ve škole jsem byla mezi děvčaty, které pan učitel Zahálka vybral pro zpívání a menší role. A také jsme byly pověřeny prodejem limonády a preclíků. První dospělou rolí byla v r. 1991 nahluchlá tetička v Perníkové chaloupce.

Zdeněk (65)

Moje první role? Asi kulisák-opravář, pak osvětlovač a nakonec vodič. To první mě baví stále.

Miluška (70)

Bába z Perníkové chaloupky.

Věra (58)

První byla práce na opravě kulis a rybiček či koníků pro představení Zlatá rybka. První hrané role byly myslím pes, vodníkova Hanička a Kašpárek.

Petr (48)

Od začátku dělám technika audio video.

Zuzka (18)

Ptáček ve hře Míček Flíček

Jíťa (18)

Živý Kašpárek v prolozích

Honzík (50)

Vodění havrana v Dlouhém, Širokém a Bystrozrakém.

Katka (38)

Úplně první úkol byl: Tady si sedni a koukej! To když nás se ségrou táta poprvé vzal na zkoušku. První hra pak byla Kačátko, v ní jsem kromě Pasačky hrála snad všechno.

Filip (20)

Díky příchodu do divadla v útlém věku jsem se stal živým Kašpárkem uvádějícím každé představení. Později se k tomu přiřadilo mluvení dětských rolí.

Bohumír (43)

Mou první – a to nezapomenutelnou – rolí bylo bručení/mluvení medvěda v Pyšné base.

Honzík (25)

Vodění kozy ve Vodníkově Haničce

*Každý nějak začínal,
já byl původně dřevo.*

Kašpárek však ví, že stým výročím sice končí minulost, ale také začíná budoucnost.

Čtenáře o tom přesvědčí rozhovory Věry Kloučkové se současnými představiteli souboru.

ODPOVÍDÁ PRINCIPÁL DIVADLA JAN SUCHÁNEK

Co se za tvého principálování podařilo a co naopak nikoliv?

Podařilo se stabilizovat divadlo co se týče rozdělení kompetencí a zastupitelnosti v rozhodování (principál a 2 členové výboru - z nich každý má jeden hlas). Osamostatnění souboru od provozovatelů a vytvoření zapsaného spolku.

Nepodařilo se více zpopularizovat LD, přitáhnout dostatek nových nadšených členů a vytvořit novou generaci loutkářů, která jednou od nás vahadélka loutek převezme.

Divadlo se za poslední roky hodně modernizovalo, čeho konkrétně se to týká a jak to ulehčuje práci jeho členům?

Hodně se investovalo a odvedlo svépomocné práce na novém osvětlení scény a na digitální technologii zvukového zařízení divadla. Například zvukař může tabletem ovládat zvukovou aparaturu z kteréhokoliv místa v divadle.

Co se naopak za těch 100 let v divadle nezměnilo?

Určitě se nezměnilo to, že loutkáře baví dětem i dospělým divákům rozdávat radost. Podle mne je to pro všechny největší odměna, která zahřeje u srdce.

Jaký je vztah představitelů města k loutkovému divadlu?

Vztah města k našemu souboru je velmi vstřícný a férový. To se

podářilo hlavně díky jednání mých předchůdců s představiteli nejen města, ale i předchozích zřizovatelů.

Jak vidíš budoucnost souboru a celkově budoucnost loutkových scén v České republice?

Vidím ji velmi pozitivně, protože dětský zážitek s loutkami nenahradí žádná televize ani počítač. Bude však hodně záležet na podpoře amatérských divadel, protože je nelze provozovat na podkladě podnikatelského záměru. Byla by škoda nezájmem okolí přijít o amatéry, kteří to dělají nezištně s láskou k dětem..

Proč se loutkovému divadlu věnuješ ty?

Mne osobně velmi baví před dětmi oživit loutku, aby vypadala jako živá, a předávat toto umění dalším kolem sebe, protože potom pohádka rozdává divákům více radosti!

Jméno Suchánek nebo Suchánková se v minulých i současných seznamech účinkujících objevuje velmi často. Proč tomu tak je?

Začalo to mým tatínkem Janem, který začal do divadla chodit se svým kamarádem Zdeňkem Trmalem, když jim bylo asi 15 let, a to v době budování nynějšího divadla v r.1953. Později přivedl k loutkaření svoji ženu Jaroslavu a následně i mě se sestrou. Předat zalíbení v loutkách se podařilo i mně, a tak se mezi jmény účinkujících objevuje už další generace Suchánků, a to mých dětí.

Co znamená být principálem loutkového divadla?

Ač název principál zní velmi vznešeně (původně majitel nově vedoucí), jeho nositel je jen človíček, který navenek sice musí působit velmi rozhodně, ale v němž se ukrývá dušička strachující se, aby se všemi vyšel. Aby se dokázal domluvit i s lidmi, s kterými v něčem nesouhlasí, a případně je nasměrovat tak, aby soubor fungoval jako celek. Musí se naučit řešit mezigenerační problémy.

Ale musí také jednat s úřady, s poskytovateli licencí, uzavírat smlouvy, pomáhat tvořit program na novou sezonu (nejdříve ho projednat ve výboru a následně se členy).

Nezapomenout včas zaplatit energie. Domlouvat výjezdní přestavení. V případě nutnosti zařizovat záskoky za herce, kteří hrát zrovna nemohou. A dělat ještě spoustu dalších činností, do kterých se ostatním třeba nechce.

Co je na té práci nejtěžší?

Jednat s členy souboru tak, aby pochopili, že musíme pracovat jako celek, že třeba přerozdělení rolí není výsledkem mé nebo režisérovy zlovůle, ale že vyplývá z naší snahy o co nejlepší inscenaci, ale i ze skutečnosti, že věk nezastavíme a to, co jsme zvládli před 20 lety, dnes zvládnou líp naši mladší kolegové.

Co ke stým narozeninám přeješ Kašpárkovi a jeho kamarádům i celému souboru?

Hodně nadšených diváků, ale i loutkářů, kteří tuto radost budou dětem rozdávat další desítky let.

ROZHOVOR S REŽISÉREM JAROMÍREM SLADKÝM

Co důležitého ses v profesi režiséra naučil?

Já se, a to nejen jako režisér v divadle, naučil hlavně trpělivosti a jak se říká, nelámat věci přes koleno. I když je někdy potřeba zvýšit trochu hlas, tak opravdu v dobrém, aby se věci pohnuly. Jsme soubor amatérů, kde každý má nějaké své starosti a bolesti, které si bohužel někdy přinese s sebou i do divadla. Je proto potřeba vytvořit takovou atmosféru, aby se tu lidé uvolnili, pobavili a rádi se mezi nás vraceli. A mě jako režiséra vnímali spíše jako průvodce nežli direktora.

Co bys řekl k repertoáru divadla?

Musím se přiznat, že přesně ani nevím, ze kterých let jsou pohádky, které hrajeme. Dost možná, že některé jejich původní texty jsou starší než já sám. Přesto jsou to příběhy, které potěší tím klasickým vítězstvím dobra nad zlem a možná i někoho poučí, co by se nemělo dělat. Ostatně já si myslím, že pohádkové příběhy vyprávěné dětem od nepaměti často přinášejí poučení, jak předcházet chybám a jak se správně chovat, i když některé to činí dosti drsně, např. od bratří Grimmů.

U nás jsou příběhy vyprávěny spíše poetičtějším tónem. Hlavně, že dětem připomenou, že být slušný, kamarádský a nesobecký je lepší nežli prospěchářský a zlobný, což možná v životě vídají okolo sebe.

Máš nějaký oblíbený kus, ať jako režisér, či herec?

Režijně se určitě nejvíce vyžívám u pohádek o Kašpárkovi, tedy u všech dílů od pekla, přes ježibabu až po náš do třetice vytvořený díl s drakem.

A jako herec, tedy spíše mluvič, mám určitě rád Pišvoru, postavu z Hraček na cestách, která se u nás zabydlela v zájezdovém představení. Řekněte, kdo by nechtěl být napůl poutový vyvolávač a napůl grandvelecirkusový ředitel.

Jak hodnotíš smiřickou praxi rozdělené interpretace, tedy že jednu postavu ožívují dva herci (mluvič a vodič)?

Tato praxe má určitě pro nás ochotníky výhodu: mluviči nemusí znát text nazpaměť a vodič se může soustředit na vodění také bez detailní znalosti textu. Aby to fungovalo, obě strany se musí respektovat a hrát v souladu. Nepřekvapovat se, ale někdy také zachraňovat (to když se něco zadrhne).

Nezbytné je tedy secvičení podle textu, vodič musí reagovat na slovní narážky a mluvič na pohyb a akce loutek. Já jako režisér hlavně sleduji, aby loutky hlasově ani pohybově nebyly odtrženy od děje a aby se jejich počínání dalo věřit.

Mají dřevění panáčky na nitích a klasické pohádky šanci konkurovat dnešním počítačově vytvořeným „animáčům“?

Technicky tomu, dneska třeba i s umělou inteligencí vytvořenými zábavami, nejde konkurovat, jenže ono to je o něčem jiném. Divadlo tvořené lidmi na jevišti pro lidi v hledišti má to zvláštní kouzlo, že obě strany propojují - tedy takové skryté předávání energie od herců divákům a zpětně od diváků hercům. Tohle s počítačem vytvořenou zábavou nejde zažít. Vždyť při představení mnohokrát zažíváme, jak děti propadnou hře tak, že pomáhají postavám, volají na ně nebo zpívají písničky.

To pasivní zábava u obrazovky nemůže dát Trochu to vystihuje parafráze části textu písně mé oblíbené kapely: „Láska a divadlo je to, co mne nabíjí, a získanou energii vracím do lidí!“

Máš nějaké přání vůči loutkářům?

Snad jen toto: „Prosím, hrajte si a užívejte té dětské bezstarostnosti, protože toho se nám v životě nedostává! Odměnou vám bude dětský smích a radost v očích drobečků, kteří jistě věří v co nejlepší svět okolo sebe.“

Co konkrétně znamená být režisérem loutkového divadla?

Režisér je od toho, aby se díval a hodnotil, jestli to takhle zahrané dává smysl a jestli by to tak opravdu mohlo být, kdyby se díval třeba přes plot na ulici na nějaké lidi, víc není potřeba. Samozřejmě pokud pomineme, že se musí tak trochu podílet na tvorbě scény a zkoušet, komu role nejvíce sedne, jak hlasově nebo technicky, a někdy si musí poradit s trochou imaginace, neboť nemá možnosti velkých divadel s propady, fléry atd.

V seznamech účinkujících se příjmení Sladký, Sladká objevuje tak často, že se nabízí hovořit o jejich klanu. Jak vznikl?

Klan Sladkých se k divadlu dostal přes klan Zemkových, což jsou také příbuzní. Z nás jsem se zapojil nejprve já už jako student. Pak jsem z rodinných a pracovních důvodů musel přerušit činnost v souboru, ale později jsem se k ní vrátil. To už se mnou začaly jezdit i moje dcery a ty přes dětský soubor dospěly až k dospělákům. Vedlejší linií je můj starší bratr, kterého jsme nejprve prosili jen o fotodokumentaci, ale nyní pokud mu to zdraví dovolí, pomáhá i technicky.

Tvé přání divadlu ke stým narozeninám?

No, co by? Že by ještě jednou tolik? Ne, ne, ne, ještě mnohokrát tolik! Co to je sto let proti dějinám lidstva, planety nebo vesmíru!

A jak k tomu ty i tví spoluloutkáři chcete přispět?

Budeme i nadále dělat to, co dělá radost dětem a co se líbí i dospělým, zůstaneme věrni klasickým marionetovým i maňáskovým hrám a vynasnažíme se předvádět je na úrovni doby.

*A já makám na tom,
aby se lidi smáli!*

Slovo na závěr

vybral Kašpárek z disertační práce paní Ireny Kapustové z roku 2013.

Strom smiřického loutkového divadla stále žije - navzdory všem dějinným vichřicím i společenským zvrátům. Roste jako každý jiný strom. Některé letokruhy jsou silné. Ty odpovídají letům nabitým pro divadélko událostmi. Zájezdy. Premiéry. Hlediště plná návštěvníků.

Jsou to roky, kdy se smiřické loutky hřály na výsluní pozornosti veřejnosti. Naopak jenom tenké, leckdy sotva znatelné jsou roky nezájmu nadřízených institucí. Problémy se scénou - kde vlastně hrát? Poloprázdný sál. Bitvy s televizními pořady.

Každý strom zažívá období sucha i úrodné časy. Každé divadlo musí překonávat své krize, po nichž přicházejí chvíle radosti s hledištěm plným návštěvníků. Ne všem se podaří problémy překlenout a mizí z našeho zorného úhlu.

Smiřické loutkové divadlo však hraje pro své malé i velké návštěvníky již desítky let. Nemizí, je zde stále. Dělalí ho totiž lidé, kteří mají své marionetky i maňásky rádi. Jsou to lidé, kteří vědí, že jejich loutky mají kouzelnou moc odlákat děti i jejich rodiče od televizních obrazovek a počítačových her. Že je dokážou přilákat do hlediště a tam jejich oči rozsvítit pohádkovým jasem. Z dětských hrdel tam vytryskne veselý smích, který povzbudí Kašpárka k dalším kejklům stejně jako v dobách potulných loutkových divadel, stejně jako za slavných časů Matěje Kopeckého.

(Smiřické loutkové divadlo v kontextu východočeského loutkoherectví (1926-2012), Irena Kapustová, rigorózní práce, Hradec Králové 2013)

*Mějte se pohádkově
a brzo na viděnou
v našem divadle!*

KAŠPÁRKŮV ALMANACH

Vydalo Loutkové divadlo Smiřice, z.s. s podporou města Smiřice

Ilustrační medailonky ke hrám Zdeněk Velebný

Redakce: výbor Loutkového divadla Smiřice, z.s., 20. června 2025

Jazyková úprava a výběr statistických údajů Jiří Zahálka

Grafická úprava, sazba a tisk DM INNOVATION, s.r.o.

© 2025 Loutkové divadlo Smiřice, z.s.

KAŠPÁRKŮV ALMANACH

Věnováno všem, kteří věnují svůj volný čas a energii tomu, dělat radost dětem a udržovat tradici klasického loutkového divadla, ale také těm, kteří se z jejich činnosti radují a oceňují ji.

Motto: Každý člověk je něčím postižen,
my (si) hrajeme s loutkami.

